

ביאורים

לאחר שהרמב"ם ביאר את המושגים השייכים לגמול העתידי, הוא אומר שהתכלית שאליה בני האדם 'צועדים' היא העולם הבא. אולם, כפי שכתב קודם, למרות שמוטל על האדם להתרומם ולהיות ראוי להשתייך לעולם הבא, מטרת האדם בעבודת ה' אינה צריכה להיות השגת העולם הבא, אלא עצם עשיית רצון הבורא בלבד.

לכן צריך האדם, בראש ובראשונה, ללמוד את חכמתו של הבורא, את התורה המורה לנו מה לעשות וכיצד לנהוג. כך הוא יבין מה נחשב מצווה ומה נחשב עבירה, ומתוך הידיעה שהדבר הראוי והישר ביותר הוא עשיית רצון הבורא, יחיה את חייו על פי הדרכתה של התורה.

מי שיזכה להגיע למדרגה הזאת, לעשות את רצון ה' מתוך ידיעה והבנה שזהו הטוב והישר, יהפוך להיות אדם שלם באופן כזה שלא יצטרך דברים חיצוניים שיכריחוהו להגיע אל השלמות, אלא יהיה אדם שמכוון אל הטוב והרצוי באופן טבעי. אדם כזה זוכה להתרומם ולהיות שונה באופן מהותי מבהמה. הבהמה זקוקה לכלים חיצוניים כדי להתרסן וכדי ללכת למקומו רצויים וטובים, ואילו אדם זה כשלעצמו מכוון אל הטוב, ונפשו ראויה מצד עצמה לחיות בעולם הבא.

הרחבות

• העולם הזה כפרוזדור

והתכלית - הוא העולם הבא, ולעמיתו היא ההשתדלות. גם הרמח"ל בספרו 'מסילת ישרים' מתייחס באופן דומה לעולם הזה: "והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה [אבות ד]: העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא. והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה, הם המצוות אשר ציוונו עליהן האל יתברך שמו. ומקום עשיית המצוות הוא רק העולם הזה. על כן הושם האדם בזה העולם בתחלה כדי שעל ידי האמצעים האלה המזדמנים לו כאן יוכל להגיע אל המקום אשר הוכן לו, שהוא העולם הבא, לרוות שם בטוב אשר קנה לו על ידי אמצעים אלה" [מסילת ישרים א].

ספר החינוך מטעים דברים אלו. בהקדמה לספרו הוא כותב שהאדם מורכב מגוף ומנשמה. הנשמה שבאה מעולם הנשמות היא העיקר, והגוף שנוצר בעולם הזה חולף ועובר לו. כדי שלא יימשך האדם אחרי תאוותיו הגשמיות, ניתנו לו המצוות: "ואם לא הייתה התורה שנתן לנו, ימשך השכל אחרי תאוותיו לגמרי ו"נמשל כבהמות נדמו"."

שאלות לדין

הרמב"ם מדיגש שאין לעבוד את ה' בשביל להשיג את התכלית (עולם הבא), אם כן מדוע יש חשיבות לדעת מהי התכלית?

האם כאשר האדם אינו מושלם, והוא נאלץ להשתמש ב'רסן' חיצוני על מנת לשלוט על רצונותיו, זה מקלקל משהו אצלו? האם יש מחיר לאותו ריסון חיצוני? מהו?

והתכלית - הוא העולם הבא, ולעמיתו היא ההשתדלות. * ולפיכך זה החכם המוזק אופן עבודת ה' בידיעת האמת - עין בתכלית האחרונה והניח מה שזולתו, ואמר: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא". ואם היותו הוא התכלית המבקשת - אינו ראוי למי שהוא רוצה שיהיה עובד מאהבה, שיהיה עובד להשיג העולם הבא, כמו שבארנו במה שקדם; אבל יש לעבד על הדרך שאמר, וזהו: כי כשיאמין שיש שם חכמה, היא התורה שהגיעה אל הנביאים מאת הבורא יתעלה שהודיעם בה: שהמדות הטובות, והן המצוות - כן; והמדות הרעות, והן העבירות - הן כן, - ראוי לו מצד שהוא אדם ישר המזג, שיעשה הטובות ויסור מן הרעות. וכשיעשה זה - ישלם בו ענין האנושות ויהיה נבדל מן הבהמה. וכשיהיה אדם שלם, הוא מטבע האדם השלם אשר אין לו מונע שתחיה נפשו ותתקיים בקיום הידוע לה - וזה הוא העולם-הבא כמו שאמרנו. וזהו שנאמר: "אל תהיו כסוס, כפרד אין הבין בקמתג ורסן עדי לבלום" (תהלים לב ט), כמו שהמונע את הבהמות מן ההשתלחות הוא דבר מבחוץ, כמו המתג ורסן - ואין ראוי שיהיה אדם כן. אבל יהיה המונעו מאתו ומעצמו, רצוני לומר: צורתו האנושית כשתהיה שלמה - היא תמונענו מאותם הדברים שמונעים ממונו השלמות, והם הנקראים: "מדות רעות"; והיא תזרז אותו ותדחנה אל מה שביאהו אל השלמות - וזהו: המדות הטובות. זה המתבאר לי מפלל דבריהם בזה הענין הנקבד והנעלה.

ולעמיתו היא ההשתדלות - עשיית התורה והמצוות מכוננת את האדם למטרת העולם הבא. **והניח מה שזולתו - עזב כל מה שהוא חוץ מהמטרה הסופית. ישר המזג - תכונות נפשו ישרות. האנושות - האנושיות. ההשתלחות - יציאה החוצה להזיק. דבר מבחוץ - דבר חיצוני. המתג - סוג של רסן. צורתו האנושית - אישיותו הישרה.**

